

تزیین‌های معماری در بارگاه و بقاع متبرکه امامزادگان مبتنی بر نقوش اسلامی

حسین زمرشیدی^{۱*}، علی صادقی حبیب‌آباد^۲

^۱ دانشیار دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران
^۲ کارشناسی ارشد معماری دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۹۵/۰۸/۰۸

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۴/۱۴

چکیده

در ایران دوران اسلامی، معماری آرامگاهی از اهمیت خاصی برخوردار بوده است. جایگاه مقابر امامزادگان و زاهدان در حیات اجتماعی و مذهبی ایران، از قدیمی‌ترین ایام تاکنون ادامه یافته است. این نوع بناها امروزه بعد از مساجد بیش‌ترین بناهایی هستند که برای انجام مراسم مذهبی، زیارت و ... درون شهرها، روستاها به حیات خود ادامه داده‌اند. امامزادگان و زاهدان ما خصایص عمیق، تقوای بی‌انتهای، ظلم‌ستیزی و احقاق حق و آزادی امت را، همیشه پیشه داشته‌اند. سرزمین ما با کیفیت خاص جغرافیایی، سادات و امامزادگان را در خود پناه داد. ولی ویژگی مهم‌تر از موقعیت جغرافیایی، وضعیت اجتماعی ما بوده که بهترین زمینه را برای این کار فراهم کرده است. پس از آن هم تشکیل اقطاب معنوی و دینی و اثرات اجتماعی و اقتصادی و سیاسی آن‌ها، در زمان زندگانی ایشان و پس از آن، تا حالا همیشه منشأ اثر خیر بوده است. مردم شیعه مذهب ایران، از باب ارادت به تمامی این بزرگواران، با تمام وجود برای این بزرگواران بارگاه و مرقد شایسته بنا کرده و به بهترین شیوه ممکن، این آثار را تزیین قدسی نموده‌اند. در این پژوهش، اهمیت و نقش معنوی امامزادگان و در نتیجه توجه مردم به آن، معماری خاص، تزیین‌های مفصل و بازسازی پیاپی بقاع امامزادگان مورد مطالعه قرار گرفته است. نوشتار حاضر به روش توصیفی-تحلیلی و با بررسی‌های میدانی و مطالعات کتابخانه‌ای استوار است. در بقاع متبرکه امامزادگان و زاهدین حراست کامل از اصول ساختار آثار ارزشمند یاد شده باید باشد و به امانت‌داری در بازسازی آن‌ها توجه ویژه‌ای مبذول گردد؛ چرا که بسیاری از این آثار دارای ثبت تاریخی بوده و از ارزش‌های بسیار والای معماری اسلامی برخوردار می‌باشند. ضمناً در گسترش این مراکز معنوی اسلامی بایستی نهایت دقت و سلیقه و حساسیت از به‌کارگیری پدیده‌های هنرهای قدسی و کاملاً در چهارچوب سنت با همگن بودن قسمت‌های قدیمی و پیشین مورد توجه باشد.

واژگان کلیدی: امامزادگان، زاهدان، بقاع متبرکه، عناصر تزیینی، معماری اسلامی.